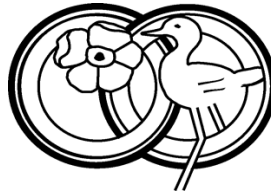

OBSERVATIE

CONTACTORGAAN

LANDSCHAPSVERENIGING "DE KRINGLOOP"

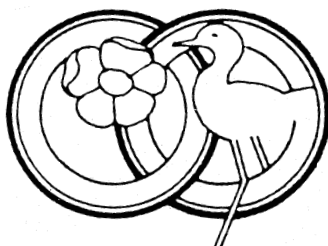

JAARGANG 38
2011 NR 1

OBSERVATIE

tweemaandelijks contactorgaan van

Jaargang 38 (2011) nr. 1

In dit nummer:

- Lezing over Familie-Heraldiek door dhr. R Vroomen
op vrijdag 28 januari
door de heer R. Vroomen 2
- Agenda jaarvergadering op 25 februari
door het bestuur 4
- Lezing over noordoost Tanzania op 25 februari
door Jan Hermans..... 5
- De das in Limburg
door Leo Koster..... 14
- Microlepidoptera
door Marianne Vos-Jaspers 18
- Het Groene Kruis Linne deel2
door René Theunissen 20
- Bomencursus 2011
door het bestuur 23
- In het zonnetje
door het bestuur 24

LEZING OVER FAMILIE-HERALDIEK

*door de heer René Vroomen**

Op vrijdag 28 januari is de heer René Vroomen bij ons te gast. Hij geeft deze avond een lezing over Heraldiek met speciale aandacht voor familiewapens.

Deze lezing vind plaats op vrijdag 28 januari aanvang 20.00 uur in de centrale ruimte van Basisschool Triangel, Linnerhof 36, te Linne.

Zorg dat u deze boeiende lezing met een bijzonder thema niet mist.

Het bestuur

Heraldiek en de weg naar een familiewapen

Heraldiek is de wetenschap die het ontstaan, de ontwikkeling en het gebruik van het wapenschild bestudeert. Naast de circa 600 adellijke familiewapens zijn er ongeveer 40.000 burgerlijke wapens in ons land bekend. Wapens zijn gekleurde, meestal erfelijke of blijvende kentekens van een familie of gemeenschap. De familiewapens zijn het erfelijk symbool van één bepaald geslacht. Ze zijn doorgaans symbolisch en opgebouwd uit verschillende delen; zoals bijvoorbeeld de familienaam, het beroep, de naam van het bewoonde land, huis of elementen uit de natuur.

Het gebruik van familiewapens dateert al uit de Middeleeuwen. Het blazoen was niet alleen voorbehouden aan de adel, maar werd ook door burger- en boerenfamilies gevoerd, om bijvoorbeeld de maatschappelijke positie te

onderstrepen.

Voor het voeren van een bestaand familiewapen dient men lid te zijn van de familie die dat wapenschild voert. Een familie die geen wapen voert, kan er overigens nog steeds één laten ontwerpen en registreren. Het familiewapen dient volgens de regels van de heraldiek te zijn ontworpen en mag niet door een andere familie worden gevoerd.

Nog steeds laten malafide bureautjes mensen met anderen veren pronken. Er bestaat in de Benelux een levendige windhandel en beunhazerij in stambomen en familiewapens. Niets vermoedende genealogen die op zoek zijn naar hun familiewapen worden zonder gedegen onderzoek met het verkeerde blazoën opgezaald. Doordat het gebruik van herkenningstekens op wapens ver in de tijd terug gaat, kan de vraag of iemand een familiewapen heeft over het algemeen pas worden beantwoord nadat dat er gedegen onderzoek naar de familiegeschiedenis is verricht. Maar wildgroei wordt fel bestreden. De Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV) ziet er scherp op toe dat bij de burger-

lijke familiewapens alles volgens de regels gaat. Nieuwe en bestaande wapens worden door het College Heraldiek van de NGV getoetst en geregistreerd in een Nederlands Wapenregister. U krijgt in de lezing een handreiking hoe u kunt achterhalen of uw voorouders een familiewapen voerden, wat de achtergronden van de betreffende wapens zijn en hoe u een nieuw ontwerp voor een wapen kunt laten registreren. Belangstellende die een familiewapen voeren kunnen dit meenemen om te laten beoordelen of hun heraldisch-historische "Kunst of Kitsch"waarde.

* RJPM (René) Vroomen.
College Heraldiek NGV
Limburgse Commissie Heraldiek
& Banistiek LGOG

JAARVERGADERING OP VRIJDAG 25 FEBRUARI

Op **vrijdagavond 25 februari** houdt Landschapsvereniging De Kringloop haar jaarvergadering. De vergadering vindt plaats in de centrale ruimte van **Basisschool Triangel, Linnerhof 36 te Linne.**

De vergadering begint, in verband met de lezing daarna, om **19.00 uur** en duurt tot 19.45 uur. De agenda voor de jaarvergadering is als volgt:

1. Opening en mededelingen

door de voorzitter, de heer J. Hermans

2. Jaarverslag door de secretaris, Mevr. A. Homburg.

3. Financieel verslag door de penningmeester, de heer L. Baars.

4. Verslag door de kascontrolecommissie door Mevr. Voerman en Mevr. E. Henrichs. Aansluitend volgt de verkiezing van een nieuw lid voor de kascontrolecommissie, omdat Mevr. Voerman aftredend is.

5. Bestuur/herverkiezing

Statutair aftredend zijn de heren J. Hannen en L. Hulsbosch. Zij zijn

beschikbaar voor een nieuwe bestuursperiode. De vergadering wordt voorgesteld in te stemmen met het verzoek om beide heren voor een nieuwe bestuursperiode te herbenoemen.

6. Jaarprogramma 2011

Er volgt een toelichting op het jaarprogramma met aansluitend een overzicht van het cursus-aanbod voor 2011.

7. Rondvraag

8. Sluiting jaarvergadering

Na de jaarvergadering vindt er lezing plaats door de heer J. Hermans over Tanzania, Hof van Eden (zie elders in dit nummer). De lezing begint om 20.00 uur en duurt tot 22.30 uur.

LEZING OVER TANZANIA – HOF VAN EDEN – OP VRIJDAG 25 FEBRUARI

Een reis door Tanzania's rijke natuur

door Jan Hermans

De lezing over Tanzania door de heer J.Hermans begint om **20.00 uur in de centrale ruimte van Basisschool Triangel, Linnerhof 36 te Linne**. De lezing duurt tot 22.30 uur. In onderstaande bijdrage wordt een tipje van de sluier opgelicht van datgene wat U op deze avond mag verwachten.

Oost-Afrika, meer in het bijzonder (Noord)-Tanzania, is voor natuur-liefhebbers een paradijs, een soort Hof van Eden. Er is geen plaats op aarde waar men thans nog zulke grote aantallen wilde dieren in hun natuurlijke omgeving kan waarnemen. Tanzania is in geografisch opzicht

een land van uitersten. Het is het grootste land van Oost-Afrika met een oppervlakte van 945.087 km² (23 keer Nederland). Zowel de hoogste berg van Afrika, de Kilimanjaro als het laagste punt van het werelddeel, de bodem van 1400 m diepe Tanganyikameer, als het op een

na grootste zoetwatermeer ter wereld, het Victoriameer liggen binnen de grenzen van Tanzania. Alle drie verschijnselen hebben te maken met de Oost-Afrikaanse slenk, die zich uitstrekt van het dal van de Jordaan, via de Dode Zee, de Rode Zee, Ethiopië, Oost-Afrika tot aan Swaziland en Zuid-Afrika. Deze slenk is 20 miljoen jaar geleden gevormd. De Rift Valley (breukdal) is het gevolg van vulkanische activiteit, een gebied dat geologisch nog steeds actief is. Bij het ontstaan verstoorde de slenk het reliëf en de loop van de rivieren. De afwatering in Noord- en Centraal-Tanzania vindt plaats naar het dal van de slenk, omdat de weg naar de kust geblokkeerd is door plateauranden en gebergten. In de oostelijke arm ontstonden zoutmeren als eindpunt van rivieren.

Landschappelijk is de Rift Valley indrukwekkend. De breedte varieert van 50 tot 300 km; op sommige plaatsen rijzen de wanden bijna loodrecht omhoog. De diepte loopt van honderden tot zelfs duizenden meters. Als gevolg van vulkanische activiteit ontstonden de Ngorongorokrater, eigenlijk een caldeira, een ingestorte vulkaan met een vlakke bodem en steile wanden, maar ook de Kilimanjaro en Mount Meru. In dit gebied start onze natuurtocht, waarbij achtereenvolgens de volgende gebieden worden bezocht: Arusha National Park, Lake Manyara National Park, het gebied ten oosten van Lake Eyasi, de Ngorongoro Conservation Area, Serengeti National park en Tarangire National Park. Alle gebieden worden hierna kort

beschreven en toegelicht.

Arusha National Park

Arusha National Park is voor Afrikaanse begrippen een relatief klein park van 137 km². Het park ligt ten noordoosten van de stad Arusha.

Arusha National Park ligt op de oostelijke rand van de Rift Valley. Tijdens het ontstaan van de Rift Valley ontstond op de oostelijke voet van de huidige Mount Meru een kleinere krateropening, de Ngurdotokrater. Gesmolten gesteente werd door de hete gassen naar het aardoppervlak gestuwd, daar uitgeworpen, waarbij rond de krateropening een kegel werd gevormd. De Ngurdotokrater is nu gedoofd. Mount Meru is een slapende vulkaan. De kraterwand is gescheurd door een serie explosies, een kwart miljoen jaar geleden. Het hele oostelijk deel van de krater is weggeblazen. De Momela-meren zijn ontstaan als depressies in de opdrogende vulkanische modder. Alle deelgebieden van Arusha National Park worden tijdens de lezing aan U voorgesteld.

Bij de ingang van het park maken we kennis met een keur aan diverse Oost-Afrikaanse planten,

waarbij vooral de stengels en bloemen van de zogenaamde Lions' Paw opvallen. Opmerkelijke bomen zijn de Sausage tree en de algemeen voorkomende *Rauvolfia caffra*.

De weg naar de Ngurdotokrater loopt door droog montaan bos met reusachtige bomen.

Onderweg observeren we Colobusapen, grote groepen bavianen, prachtige neushoornvogels en indrukwekkende baltsvluchten van de Afrikaanse kroonarend.

De Momela-meren zijn niet alleen landschappelijk zeer aantrekkelijk, maar herbergen in deze periode vaak duizenden Kleine flamingo's die hier komen uitrusten en eten. Ook andere watervogels voelen zich hier thuis zoals Hadada-ibis, Cape Teal en Winding-Cisticola. De tocht naar de flanken van de Mount Meru gaat eerst door droog struikgewas, vervolgens komen we in de natte, montane boszone terecht met de hoogste Jeneverbessen ter wereld. Op deze hoogte waaien voortdurend wolken in de vorm van mist het bos in, waardoor de takken begroeid en behangen zijn met varens en diverse andere epifyten. In dit gebied leven de schitterende, maar moeilijk op te

merken Hartlaub's Turaco's. De kruidlaag is dicht begroeid met varens, mossen en grasachtige planten; overal zoeken kleine stroompjes hun weg naar beneden. Regelmatig doorbreekt de charmante roep van een Emerald Spotted Wooddove de geheimzinnige wereld van dit fantastisch mooie bos. De zone boven het montane bos is begroeid met montane heiden, waarin vooral de prachtige bloemen opvallen van de Red Hot Pokers, een lelieachtige met fel-rode bloemen.

Lake Manyara National Park

Dit spectaculaire park ligt op een smalle strook land die de westelijke wand van de Oost-Afrikaanse Rift Valley volgt. Het park is 330 km² groot, waarvan tweederde wordt ingenomen door het meer zelf. De hoogte varieert van 960 m bij het meer

tot meer dan 2000 m op de top van de beroemde westelijke wand. De hoeveelheid neerslag ligt tussen 250 en 1200 mm per jaar. Dat is niet genoeg om het weelderige bos, bij de ingang van het park in leven te houden. Daarvoor zorgen vele bronnen en stroompjes, die vanuit de steile wanden naar beneden stromen. De route naar het Manyara National park is indrukwekkend. De flanken van de Rift Valley staan helder afgetekend tegen de lucht. Ze zijn met diverse boomsoorten begroeid, maar met name de enorme Baobabs trekken de aandacht. In dit park komen door de aard van de ondergrond verschillende vegetatietypen en landschapstypen voor. Een van de interessante diersoorten van dit park zijn de Blauwe meerkatten. Ze zijn vaak al bij de entree van het park te vinden. Door de talrijke waterstromen groeien hier diverse soorten bomen. Allerlei soorten vogels kan men hier aantreffen: schitterende baardvogels, glansspreeuwen, groenvleugelpytilia, blauwfazantjes, diverse tortelduifjes en rotsmussen. Richting Manyarameer verandert de begroeiing; acaciasoorten

nemen het over, waaronder vooral veel Yellow Fever Trees (*Acacia xanthophloea*). In de dichte acaciabegroeiing voelen diverse neushoornvogels zich thuis. Ook de Bateleur is er aan te treffen, een van de meest kleurige roofvogels.

Bij het meer bestaat de vegetatie uit grasland en moerasplanten. Hier is het domein van de Nijlpaarden, Afrika's gevaarlijkste dieren. Tussen deze grote dieren foerageren allerlei watervogels, zoals diverse reigers, koeten, eenden, maar ook lepelaars, ibissen en maraboes.

De tocht door het Acaciabos levert ook aan groot wild veel op: voortdurend groepjes Maasai-giraffen, Afrikaanse olifanten, Impala's en Grantzebra's.

De onmiddellijke omgeving van het park wordt een dag later te voet verkend; veel soorten vogels waaronder mooie scharrelaars, dwergpapegaaien, diverse kanariesoorten en Drongo's.

Omgeving van Lake Eyasi

Lake Eyasi ligt evenals Lake Natron in de Ngorongoro Conservation Area. Lake Eyasi ligt in het drogere deel, hier valt jaarlijks maar zo'n 300 mm regen. De geringe neerslag weerspiegelt

zich direct in de vegetatie. Vooral doornachtige struiken en droogte resistente soorten zoals Baobabs en boomvormige wolfmelksoorten bepalen het vegetatiebeeld.

Lake Eyasi is evenals een aantal andere Oost-Afrikaanse meren een alkalisch meer dat zich ongeveer 50 km naar het zuiden uitstrekt. De horizon wordt gedomineerd door de krateranden van de Ngorongoro en de hoogvlakten van de Serengeti. De regio wordt bewoond door kleine groepen volkeren die verwant zijn aan de Bosjesmannen, de Hadza en Watindiga. Deels zijn het nog nomaden die leven in kleine familiegroepen en nog jagen met pijl en boog.

Zo'n honderd jaar geleden toen de Maasaistammen naar het gebied van de Serengeti trokken, hebben de Hadza en Watindiga het gebied rondom het Eyasi-meer als hun gebied beschouwd. Doordat ze hier nog jagen op wild, komt groot wild hier weinig voor. Tijdens de lezing wordt de bijzondere vegetatie getoond, een glimp geworpen op de prachtige papyrusmoerassen rondom bronsituaties en maken we kennis met Kleine bijeneters, de Brubru en de prachtige

Tweeband renvogels.

Dan verplaatsen we ons naar de Crater Forest Tented Lodge, waar we met uitzicht op de Goland Ridge alvast dromen van het daarop volgend bezoek van de Ngorongorokrater.

De Ngorongorokrater

Dit gebied is in 1979 terecht uitgeroepen tot een zogenaamde World Heritage Site, een uniek natuurgebied dat bescherming geniet als "erfgoed van de aarde". Daarnaast is het gebied ingesteld als een biosfeer-reservaat. De krater wordt ook wel het achtste wereldwonder genoemd. De Ngorongorokrater maakt niet meer dan 3% uit van de Ngorongoro Conservation Area, een 8292 km² groot gebied, dat zich uitstrekt van Lake Eyasi in de Oost-Afrikaanse slenk tot de Serengetivlakte verder noordelijk. De Ngorongorokrater is de zesde grootste caldeira in de wereld. De krater ligt 2440 m boven zeeniveau en heeft in omtrek een ovale vorm. De grondoppervlakte bedraagt 304 km². Door de verschillen in hoogtes varieert ook het lokale klimaat. De regenval varieert van 450 mm op de vlakten tot 1600 mm op de kraterranden. De kraterranden zijn

begroeid met tropisch (nevel) woud. De Gol Mountains liggen in het noordwesten van deze regio. Ze behoren tot de oudste geologische formaties. De hooglanden van de Ngorongoro regio bestaan uit bergen, kraters, caldeira's, valleien en depressies. Deze hooglanden zijn van grote betekenis voor het vasthouden van water naar de omliggende gebieden. In de krater zelf ligt Lake Magadi. Door de aanwezigheid van voldoende zoet water in de Ngorongorokrater komen er veel verschillende diersoorten voor, vaak in grote aantallen. Er is een vaste populatie van tussen de 20.000 en 25.000 dieren, waarvan Witbaardgnoes en Grantzebra's het grootste deel uitmaken. In het droge seizoen zijn Afrikaanse olifanten, Elandantilopen en Defassawater-bokken talrijk in de krater. De enige soorten die in de krater ontbreken zijn Topi's, Impala's en Maasaigiraffen. Alle dieren kunnen vrij in of uit de krater, waarbij ze vooral gebruik maken van oude wissels of gnoewissels in de westelijke helft, waar de hellingen minder steil zijn. Een bezoek aan de Ngorongorokrater is onvergetelijk en indrukwekkend, niet alleen door de

overweldigende ligging en entree van dit natuurwonder, maar ook door de grote aantallen dieren.

Serengeti National Park

De legendarische Serengeti is zoals velen zich grote delen van Afrika voorstellen: uitgestrekte, open vlakten, helderblauwe luchten en een landschap vol wilde dieren. De Serengeti is een van de laatste plaatsen op aarde waar nog een onovertroffen rijkdom aan groot wild in zijn natuurlijke omgeving te zien is. Het nationale park werd in 1951 gesticht en is het oudste en grootste park van Tanzania. De glooiende vlakten, omzoomd met heuvelland en verlevendigd met talloze rotsformaties, de zogenaamde "kopjes", strekken zich uit over een oppervlakte van 14.763 km².

De Serengeti ligt op een hoogvlakte in het noordelijk deel van Tanzania, direct ten oosten van het Victoriameer. Tot het Serengeti Ecosysteem, waarvan het Serengeti National park deel uitmaakt, behoort ook het Maasai Mara Game reserve, de Ngorongoro Conservation Area, de grumeti Game Controlled Area, Ikorongo Game reserve, Maswa Game Reserve en Loliondo Game

Controlled area. In totaal gaat het om een gebied van ongeveer 30.000 km².

Vooral de activiteiten van Bernhard en Michael Grzimek vanaf 1957 hebben geleid voor meer aandacht en een betere bescherming en uitbreiding van het park.

In hoogte varieert het park van 920 m bij de oevers van het Victoriameer tot 1850 m in het oostelijk deel van het gebied. In het park zijn twee regenperiodes van november tot mei. De temperatuur is vrij gelijkmatig gedurende het jaar, waarbij de maxima liggen tussen 28 en 30 graden.

Het Serengeti National Park bestaat topografisch uit een aantal verschillende landschapstypen. In het zuidoosten liggen de vlakten met korte grassoorten. Hier vinden we de eindeloze, tot aan de horizon reikende boomloze vlakten, waarvan de eindigheid slechts wordt onderbroken door de rotsformaties of "kopjes". Het zuiden en westen is zeer heuvelachtig met open graslanden. De bosrijke delen bestaan vooral uit acacia en Commiphora-boomsoorten. Vlakten met lange grassen en bos liggen in het

noorden en noordwesten.

De Serengetivlakten bestaan in hun ondergrond uit zeer oude Precambrische gesteenten, met name gneiss en graniet. De kopjes bestaan ook uit deze gesteenten en door de miljoenen jaren heen zijn ze resistent gebleven tegen de erosiekrachten.

De grote populaties aan dieren in het gebied zijn afhankelijk van de beschikbaarheid van water. De rivieren in de Serengeti zijn voor het merendeel seizoenrivieren. Vrijwel alle dieren van de Oost-Afrikaanse savanne komen in de Serengeti voor. Vanavond maakt u niet alleen kennis met de talrijke herbivoren (Witbaardgnoe, Thomsongazelle, Grantzebra, Maasaigiraffe), maar ook met de indrukwekkende vleeseters zoals Leeuwen, Cheetah, Luipaard. Aan aaseters ook geen gebrek, behalve gieren, ook jakhals en hyena's. Een hele keur aan

prachtige vogels komt voorbij; tot de mooiste behoren de diverse glansspreeuwen, de frankolijnen, de Secretarisvogel, de trappen en diverse vinken en weervogels.

Tarangire National Park

We besluiten onze reis in Tanzania met dit park. Dit park dateert uit 1970 en beslaat een oppervlakte van 2600 km². Het bestaat uit glooiende vlakten en in het zuiden uit twee grote vlakke bekkens, die in de natte tijd veranderen in uitgestrekte moerassen. Het park is genoemd naar de Tarangire River die zich tussen de talrijke heuvels door kronkelt.

In de droge tijd is een bezoek aan het park spectaculair, omdat veel wild zich dan bij de waterbronnen concentreert. Deze dieren zwerven rond in een ecosysteem dat in totaal 20.000 km² groot is en zich uitstrekt van Lake Natron in het noorden via Lake Manyara tot in de zuidelijke Maasaisteppe van het Tarangire National Park. Het belang van de Tarangire Rivier voor trekkende dieren kan nauwelijks overschat worden. Witbaardgnoes, Grantzebra's, Elandantilopen, Kafferbuffels en afrikaanse olifanten komen hier met duizenden samen om in het

dal van de Tarangire in hun dagelijkse waterbehoefte te voorzien. Ook meer honkvastere soorten als Defassawaterbok, Impala, Wrattenzwijn en Maasaigiraffe verblijven in de buurt van de waterrijke plekken.

Het landschap van dit park bestaat uit twee hoofdtypen: grasland en overstromingsvlakten van de Tarangire Rivier. Het open grasland wordt gedomineerd door Schermacacia en verspreid staande Baobabs.

Verschillende typen Afrikaans bos zullen worden getoond. Behalve de prachtige Baobabs maakt u kennis met de Beisa, veel Afrikaanse olifanten en natuurlijk prachtige vogels zoals

de Zuidelijke hoornraaf, de muisvogels of de Oost-Afrikaanse struisvogel.

Wanneer U in een notendop kennis wilt maken met de ongelooflijke natuur van Oost-Afrika dan heeft U daartoe de kans op vrijdag 25 februari: beslist een avond om te **reserveren en niet te missen!**

En misschien vergaat het U aan het eind van deze avond zoals ik in mijn dagboek schreef....." nog eenmaal hult zich aan het eind van de dag de top van de Kilimanjaro in het zonlicht... een teken om terug te keren naar deze hof van Eden..."

DE DAS IN LIMBURG

door Leo Koster

Het bestuur van onze "Land-schapsvereniging de Kringloop" slaagt er ieder jaar weer in om de leden een gevarieerd programma voor te schotelen. Zo ook op vrijdag 19 november 2010; een lezing over de Europese das in Limburg door Bert Morelissen. De heer Morelissen is onder meer auteur van de recent verschenen Zoogdierenatlas van Limburg; verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007, ISBN 978-90-74508-16-2. Hierin worden uitgebreid 69 zoogdier-soorten beschreven, onderverdeeld in 6 groepen te weten; insectenetters, vleermuizen, haasachtigen, knaagdieren, roofdieren en evenhoevigen. Een aanrader.

Een vijftigtal personen bevolkt de centrale ruimte van basisschool Triangel in Linne.

Op 22 november 2007 heeft ondergetekende al eens een lezing over "dassen, marters en wezels" bijgewoond van de heer Morelissen, deze lezing werd gegeven door het Natuurhis-

torisch Genootschap in Limburg en vond plaats in het prachtig opgeknapte GroenHuis te Roermond. Door het uitgebreide en fantastische verhaal over de das kwam de marter en wezel amper aan bod. Uit de destijds opgemaakte aantekeningen blijkt dat de heer Morelissen deze lezing op identieke wijze zal presenteren. Iets wat goed is, daar hoeft niet aan gesleuteld te worden!!

De das heeft al jarenlang mijn warme belangstelling, doch het te zien krijgen van deze marterachtige is nog een hele klus. De mooiste waarneming heb ik gedaan vanuit een plek in een boom in de buurt van Boukoul. Ruim voor de zon onder ging kroop ik in een boom die langs een dassenpaadje stond. Tijdens de schemering kwam hij/zij tevoorschijn, snuffelde wat aan de boom en keek me aan, maar vervolgde toch zijn/haar weg. Na uren op een ongebruikelijke manier in een boom gezeten te hebben, verliet ik met veel plezier

maar ook met veel spierpijn die boom. Op een warme zomeravond in mei 2002 heb ik een "waggelende" en rennende das gezien in de omgeving van de voormalige Beatrix-mijn. In Leeuwen (Maasniel) heb ik uren tegen een weidepaaltje gezeten om van afstand een burcht van de das te observeren, slechts een glimp heb ik mogen waarnemen. Minder mooi zijn de volgende waarnemingen. In juni en september 2007 heb ik respectievelijk een dik, vet en zwaar gebouwd mannetje- en een vrouwtje das langs de Elmpter-

weg gevonden, beiden verkeersslachtoffer. In april 2009 nogmaals een dode das langs de Elmpterweg.

Volgens Bert is de das een "goeie lobbjes". Op de Meinweg zijn dassen te vinden in de omgeving van de Kombergen en Steenheuvel. Het is in ons land de zwaarst gebouwde marterachtige die een gewicht kan bereiken van 10-15 kg. Mannetjes zijn groter dan vrouwtjes. Het is een echte geurjager en een omnivoor; zowel plantaardig- als dierlijk voedsel, een alleseter dus. Aan

de voorpoten zitten 5 lange nagels die niet ingetrokken kunnen worden, aan de achterpoten zitten 5 korte nagels. Ze zien niet goed, horen al veel beter, maar ruiken het allerbeste. Het zijn sociaal levende dieren in groepen van 4-10 exemplaren. Ze kunnen maximaal 14 jaar worden, doch gemiddeld worden ze slechts 3 tot 6 jaar oud, dit heeft alles te maken met de vele verkeersslachtoffers. In de periode 1980-2007 werden ruim 5000 dassen slachtoffer van het verkeer. De das heeft een specifieke koptekening; kop, haren op de oren en de staartpunt zijn wit, aan beide zijden van de kop lopen twee brede evenwijdige, zwartkleurige, oogstrepen. Schuilplekken zoekt de das in wildtunnels, in duikers en bijvoorbeeld in het struikgewas. Ze kennen een drietal burchten; een vluchtpijp, een bijburcht en de hoofdburcht die wel 100-den jaren oud kan zijn. Een dergelijke burcht moet comfortabel d.w.z. hoog en droog gelegen zijn (geen last van grondwater), moet gelegen zijn op een korte woon/werk afstand, moet liggen in een rustige en "kind"-vriendelijke omgeving. Deze schitterende dieren zijn continu bezig met het verbouwen en

onderhouden van hun burcht, in het najaar zijn er veel graafactiviteiten, de kamers worden regelmatig verschoond.

In de winter zijn ze een stuk minder actief, van december tot en met januari gaan ze slechts naar buiten om een bezoekje te brengen aan hun zelf gegraven latrine (mestputje), ze kennen echter geen winterslaap. Als de ontlasting in de latrine zwart en papperig is dan heeft de das veel wormen en slakken gegeten, is de ontlasting grijs en harig dan muizen, rood/oranje en paarse ontlasting duidt op vruchten en bessen, bij een ontlasting waarin veel geelkleurige korrels zitten dan heeft de das veel maïs gegeten en als er dekschildjes in de ontlasting te zien is dan heeft de das mestkevers naar binnen gewerkt.

Vooral in het voorjaar wordt de burcht ook wel eens "onderverhuurd" aan de vos. In het najaar bestaat het voedsel uit; maïs en vruchten, in de zomer is het voedsel heel divers, in de winter/voorjaar onder meer emelten. Toen het gemotoriseerd verkeer nog op een laag pitje stond werd de das ook al ver-

volgd. Ze werden namelijk gevangen en ingezet bij honden-gevechten, ze werden gegeten, de haren werden gebruikt voor penselen en scheerkwasten, dassenvet zou goed zijn tegen stoflongen, tijdens de rabiës-epidemie in de jaren 50 en 60 van de vorige eeuw werden veel dassen geschoten en vergast. Een lijkluicht in de burcht zorgt ervoor dat zo'n burcht lang niet meer gebruikt zal worden. Tussen 1990 en 1993 vond een herintroductie plaats op de Meinweg te weten in de Kombergen, Steenheuvel en Vogelkooi. In de omgeving van Steenheuvel bevindt zich de grootste clan (familie) van de das. Tijdens de herintroductie heeft zich een drama afgespeeld, in een omrasterd deel van de Meinweg werden jonge dassen doodgeknuppeld. Stichting Das

van de dader(s) van deze laffe daad vergeefs een beloning uitgeloofd.

Het voedsel van de das kan zeer gevarieerd zijn; regenwormen, insecten, noten, vruchten, muizen, granen (maïs), kadavers. Tijdens een dauwtrap-wandeling op 7 november 2010 vond ik in Tackenbenden, net over de grens bij Swalmen, op de geasfalteerde straat langs een mistig en kort gemaaide grasvlakte, een flinke hoop dode wormen. Mijn eerste gedachte was direct; hier heeft een das teveel wormen naar binnen gewerkt, hij/zij heeft ervan moeten kokhalzen. Dit wordt nog eens gestaafd doordat tijdens de lezing de heer Morelissen meedeelt dat kort grasland een belangrijk voedselgebied is om tijdens vochtige nachten regenwormen te zoeken, de das zuigt de wormen op.

De das maakt frequent gebruik van wissels, de zogenaamde dassenpaadjes. Bij een afrastering die onder stroom staat levert dat problemen op, een das heeft namelijk een heel grote hekel aan schrikdraad. De das in Limburg laat een lichte afname zien onder meer door de toename van de verkeersdrukke en de afname van begraasde weidegronden.

Ik hoop dat ik die “goede lobbes” nog regelmatig te zien zal krijgen, maar dan niet als een verkeers-slachtoffer.

Onze voorzitter, de heer Hermans, sloot de schitterende lezing af en vroeg zich hardop af of de heer Morelissen misschien

bereid zou zijn om nog eens terug te komen en om dan iets te vertellen over het leven en voorkomen van de marter en wezel. Ik heb in ieder geval genoten van deze boeiende en duidelijke lezing.

MICROLEPIDOPTERA; EEN BOEIENDE WERELD

door Marianne Vos-Jaspers

Lange tijd waren de specialisten onderling het niet eens over de indeling van een aantal Kleine Vlinders in micro of macro. Daarover was zoveel discussie dat een gedegen bestudering vrij laat op gang kwam. Tot oktober 2009 waren verscheidene microlepidoptera alleen bekend onder hun Latijnse naam. Dat had als gevolg dat menig geïnteresseerde zelf maar een Nederlandse naam bedacht. Ter voorkoming van een onoverzichtelijke situatie besloot de NEV (Nederlandse Entomologische Vereniging) tot samenstelling van Nederlandse synoniemen. Deze geldt per 1 januari van dit jaar als de officiële namenlijst.

Alleen al van de zakdragers – Psychidae- zijn in ons land tot nu toe 25 families bekend, onderverdeeld in vijf subfamilies. Zeven soorten zijn veel voorkomend. Alle zakdrager-larven bouwen een cocon met materiaal uit hun omgeving. Dat kunnen zandkorreltjes zijn, of grassprietjes, mosjes, of ander materiaal. Zelfs resten van dode insecten worden door sommige soorten gebruikt. Voor deskundigen is het bestuderen van een cocon in de meeste gevallen voldoende om de soort te determineren. Vaak worden de cocons op loofbladen gevonden, maar ook op muren van tuinhuisjes, schuren, stallen, en dergelijke. Ook op grassen en

heideplanten leven de Psychidae. Wanneer de larven aan de wandel gaan nemen ze hun huis mee, waaraan ze hun naam danken. Ze bewegen zich voort met de voorpootjes en gebruiken de achterpootjes als trekhaak. Zolang ze in de groei zijn wordt het huisje regelmatig te klein, maar geen nood; aan de voorkant wordt de zaak uitgebouwd door wat nieuwe grasjes of zandkorreltjes op de bestaande behuizing te metselen. Aan de achterkant houden ze een opening vrij om ontlasting en afgestroopte huidjes te verwijderen. Kort voor het popstadium bevestigen

ze de cocon stevig op een ondergrond en sluiten de openingen.

Een veel voorkomende soort in ons land is de Gewone zakdrager, *Psyche casta*.

Vrouwtje *Psyche casta* heeft een kort maar woelig bestaan, ondanks haar gemis aan vleugeltjes. Na het verpoppen brengt ze haar leven door in en rond haar cocon, gemaakt van rechtop staande grassprietjes of uiterst dunne twijgjes. Ze moet als de wiedeweerga voor nageslacht zorgen. Maar hoe lok je man-netjes aan, als je zelf zo plaatse-lijk gebonden bent? Parfum! En wát voor een! Ze sproeit een onweerstaanbaar feromoon de dag- of avondlucht in en weldra verdringen zich de liefhebbers rond haar optrekje. De mannetjes hebben relatief brede vleugels met een spanwijdte van 11 – 15 mm en zijn donkergrijs tot bruinig gekleurd. Door de royale beharing maken ze een enigszins rafelige indruk. Ze hebben geveerde antennes, waarmee ze de verfijnde geur van de vrouwtjes opvangen.

Na de paring legt het vrouwtje met haar sterk ontwikkelde

legboor de eitjes in haar cocon. Zodra de rupsen uitkomen is het gedaan met moeder Psyche. Ze is om óp te vreten, vindt haar nageslacht. Het is de eerste en de laatste vleesmaaltijd die ze gebruiken, voortaan voeden ze zich met plantaardig materiaal. Na die eiwitrijke maaltijd hebben ze voldoende energie om de boel kort en klein te maken. Ze

verdelen de erfenis en gebruiken de onderdelen van moeders woning als basis voor hun eigen knusse coconnetje. Het rupsstadium duurt van augustus tot na de overwintering in mei. Dan wordt rups een pop om vervolgens na de laatste gedaantewisseling als vlinder uit te vliegen, of thuis te zitten, al naar de aard van het beestje.

De wereld van de microlepidoptera is fascinerend. Ongeacht of het zakdragertjes betreft, of lichtmotjes, bladrollers, grasmotjes; het zijn stuk voor stuk prachtige diertjes met een boeiende en deels nog onbekende leefwijze.

HET GROENE KRUIS IN LINNE: HET JAAR 1963

Verslag van de Tweede Wereldoorlog (vervolg)

door René Theunissen

Nadat het station vast in handen was tezamen met de melkfabriek "De Driesprong" (de fabriek is nu -na een verbouwing- in gebruik als school. De school draagt ook de naam "de Driesprong") en omgeving werd de aanval onder

zeer zware tegenstand en in een bittere koude voortgezet tot aan de beek met als richtpunt de molen van de heer P. Mestrom. Hier was nl. de mogelijkheid, naar sergeant Janssens bekend, om een zgn. schaarbrug te

plaatsen. Alhoewel het peleton tanks van sergeant Janssens die middag onder langs de villa van juffrouw Clothilde Janssens doorstootte tot voorbij de weg (de Ossenbergweg) die van Oeveren naar de molen leidt, moest het peleton door het invallen van de duisternis en door het verschijnen van Duitse Mark IV-tanks, die werden gesteund door parachutisten van het Regiment Hübner, met enige krijgsgevangenen terugtrekken. Tezamen met het eskadron werd de nacht doorgebracht in Maasbracht. Tijdens de nachtelijke bevelsuitgifte in Maasbracht, welke persoonlijk werd verricht door Major General L.O. Lyne D.S.O., commandant van de zevende pantserdivisie, werd bepaald, dat die nacht nog een schaarbrug bij de molen zou worden gelegd en dat het eskadron om acht uur aan de noordkant van de Vlootbeek in Linne opgesteld moest staan met commandotropen gezeten op de tanks, teneinde daar de tijd drong, Linne in een ouderwetse doch levensgevaarlijke charge te bevrijden. Na een enorme artilleriebarrage welke tot precies 07.59 duurde op 25 januari 1945 stormde het eskadron zo snel mogelijk zigzaggend voorwaarts.

Gelukkig zonder enige tegenstand te ontmoeten. Charge-terrein was het Molenveld, dat bedekt was met sneeuw. Na deze zenuwslopende charge drong het eskadron het dorp binnen, waar het door de nog in kelders en bunkers verblijvende bewoners vol vreugde, spontaan en allerhartelijkst werd ontvangen. De tanks namen direct stellingen in op de uitvalswegen naar St. Odiliënberg, Montfort en Herten.

Nieuwe evacuatie

In de nacht van 27 op 28 januari werd de kom der gemeente door de Duitsers bestookt met raketten, die vanaf de "Mussenberg" te Herten werden afgevuurd. Op 29 januari d.a.v. werd de gehele gemeente opnieuw geëvacueerd, in verband met deze beschietingen. Deze evacuatie duurde officieel tot 13 maart 1945.

Pattersonstraat

Op 1 november 1944 kwam nabij de grinderij een geallieerde bommenwerper neer. Die bommenwerper cirkelde, alvorens aan de grond te komen, als een enorme brandende fakkel boven Linne. Het toestel telde zeven bemanningsleden. De eerste piloot, Donald Conner, adviseerde de zes

overigen uit het toestel te springen. Hij zou pogen dit buiten de bebouwde kom veilig aan de grond te zetten. Het bleef bij een pogen, want toen het toestel de grond raakte was het onmiddellijk een vlammenzee, waarin Conner jammerlijk omkwam. De zes deden de sprong in het nachtelijk duister. Van één hunner, nl.

Joiner, opende zich de parachute niet. Hij verloor het leven in het Molenveld. Vijf bereikten veilig de grond. Eén van hen, Pat Patterson kwam terecht op een strook grond tussen de Maasbrachterweg en Molenweg, waar hij door een inwoner van Linne, de heer J.M. Naus, werd opgevangen. Op 8 november 1962 besloot de raad der gemeente Linne over die strook grond een nieuwe weg aan te leggen. Ter ere van Pat Patterson en als dank aan de geallieerden besloot de raad in dezelfde vergadering op voorstel van genoemde heer Naus (in 1962 wethouder) deze nieuwe straat te benamen met "Pattersonstraat".

Tot zover de beschrijving van de gebeurtenissen tijdens oorlog en bevrijding in Linne.

Enkele jaren eerder in 1960 had Linne een oppervlakte van 1421 ha. en er stonden 574 huizen. Van

deze huizen waren er 307 gebouwd vóór 1946 en 267 in of na 1946.

In deze gids wordt ook melding gemaakt van het voornemen een nieuw raadhuis te bouwen.

De gemeente Linne bouwt een nieuw raadhuis naar ontwerp van J. Bongaerts uit Roermond. Het raadhuis zal worden gesitueerd op het inmiddels tot marktplein veranderd voormalig tram-emplacement tussen de Parallelweg en de Tramweg. Het fraaie oude raadhuis aan de Grotestraat werd in 1944 door een bom vernietigd. Op de restanten werd het noodraadhuis gebouwd.

In het overzicht van verenigingen en instellingen worden o.a. de Boerinnenbond Maria genoemd met 49 leden en de Jonge Boerenvereniging St. Isidorus met 12 leden. Daarnaast telde Linne destijds een tweetal supportersverenigingen nl. "Supportersvereniging Frans Evers" "met verenigingslokaal M. Slabbers aan de Kloosterstraat, en "Supportersvereniging De Sprint" met verenigingslokaal café-restaurant Th. Houwen aan de Rijksweg.

(wordt vervolgd)

BOMENCURSUS IN 2011

door het bestuur

Het bestuur van Landschapsvereniging is verheugd om ook in 2011 weer een bomencursus te kunnen organiseren. Ons gewaardeerd lid, de heer **Pierre Theunissen** is bereid om samen met de heer **John Hannen** deze cursus te verzorgen.

De cursus heeft als thema **bomen herkennen naar winterkenmerken**, waarbij ook de **coniferen** aan bod komen.

In 2010 is door beide heren hard gewerkt aan een nieuwe opzet voor een betere bomensleutel voor winterkenmerken. Het uitwerken maar vooral het uittesten van deze sleutel kost meer tijd dan aanvankelijk gedacht. Daar we van de nieuwe sleutel geen haastklus willen maken, zullen we voor de komende bomencursus nog gebruik maken van de determineersleutel, die we ook in 2010 hebben gebruikt.

De opzet van de komende cursus is min of meer gelijk aan de vorige cursus. Behalve drie determinatieavonden zijn twee excursies gepland.

Iedere deelnemer/ster dient voor deze cursus te beschikken over een goede loep en een scherp zakmes (voor het aansnijden van de takken).

Cursusdata

Vrijdagavond 4 februari

Start introductie-avond bomencursus. Aanvang 19.30 uur in de centrale ruimte van Basisschool Triangel, Linnerhof 36 te Linne. De avond duurt tot 22.00 uur. Op deze avond krijgt U ook het cursusboekje uitgereikt.

Vrijdagavond 11 februari

Determinatie-avond met speciale aandacht voor coniferen. Aanvang 19.30 uur in de centrale ruimte van Basisschool Triangel, Linnerhof 36 te Linne. De avond duurt ook tot 22.00 uur.

Zondagmorgen 13 februari

Excursie naar de oude begraafplaats in Roermond. Verzamelen om 9.00 uur op de parkeerplaats van Kapel in 't Zand te Roermond (Kapellerlaan). De excursie duurt tot 12.00 uur.

Vrijdagavond 11 maart

*Determinatie-avond
winterkenmerken loofbomen.*

Aanvang 19.30 uur in de centrale ruimte van Basisschool Triangel, Linnerhof 36 te Linne. De avond duurt tot 22.00 uur.

Zondagmorgen 13 maart

Afsluitende excursie naar het onvolprezen stadspark Hattem te Roermond. Aanvang 9.00 uur vanaf de parkeerplaats bij stadspark Hattem. De excursie duurt tot 12.00 uur.

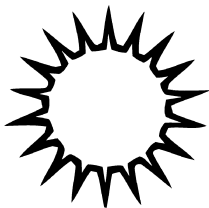
De cursus kost **10 Euro voor leden en 20 Euro voor niet-leden**. Leden hebben bij aanmelding altijd voorrang. Er is plaats

voor maximaal 40 deelnemers.

Aanmelden

Aanmelden kan via **onze website www.dekringlooplinne.nl of telefonisch of schriftelijk bij dhr. J. Hermans**. Uw aanmelding is echter pas **definitief, wanneer het verschuldigde cursusgeld is overgemaakt, onder vermelding van "Bomencursus 2011"**.

Aanmelden en betalen kan tot **zondag 30 januari**. Indien op deze dag Uw cursusgeld niet binnen is, behoort U niet tot de definitieve deelnemers en ontvangt U ook geen uitnodiging voor de introductie-avond. ◆

**"IN HET
ZONNETJE"**

Landschapsvereniging "de Kringloop" bestaat al een hele tijd, en we groeien nog steeds. Ook dit jaar willen we een aantal van onze leden, in het zonnetje zetten.

Ze zijn allemaal in 1980 lid geworden en dus al 30 jaar lid van onze vereniging. We zijn heel blij met zoveel trouwe leden.

De jubilarissen van 1980 – 2010 zijn:

Dhr. J. Douven	Linne
Dhr. J. Storms	Posterholt
Dhr. W. Hansen	Apeldoorn
Dhr. P. Prejean	Linne
Dhr. G. Hansen	Linne
Mevr. M. Herfs	Linne
Dhr. J. Driessens	Heel

Een DANK JE WEL voor jullie trouw lidmaatschap, en we hopen dat U allen nog lang zult genieten van onze activiteiten.

Het bestuur

